

Konkurs "Tkalci reči"

Dramski tekst I

Na bosanski način

Likovi

- ČIČA ZDRAVKO-penzioner hipohondrijskih sklonosti
- MIRSADA-domaćica sklona ogovaranju
- HILMO-njemački penzioner, zaljubljenik u novac i skupe automobile
- DRAGO-magistar arhitekture, očajan zbog gubitka kućnog ljubimca mačka Bugija
- ANA-žena u četrdesetim, izdržava se izdavanjem sobe podstanarima
- STUDENT-britanski postdiplomac, privremeno boravi kao podstanar kod Ane
- GOSPOĐA JONES-Amerikanka koja je došla u Bosnu kao jedna od članica humanitarne organizacije
- ZLATKO-dječak iz zgrade
- INSPEKTOR IZ VETERINARSKOG ZAVODA

Mjesto radnje je jedna od zgrada u maloj bosanskoj mahali.

I ČIN

OBAVIJEST

Pojava prva

(Mirsada, Čiča Zdravko)

MIRSADA: O, komšija, pa otkud ti? Nisam te vidjela na ovom našem oronulom haustoru ima godina!
Gdje nam to ti lutaš?

ČIČA ZDRAVKO: Dobro jutro komšinice! Ma, eto, bio sam malo kod djece u Americi poslali mi oni papire, eto, nije baš godina dana komšinice ali jest cijelih šest mjeseci. A nije ni loše bilo... Fino je tamo, fino. Sve što poželiš, dobiješ. Samo nije baš sve onako kako poželiš, hm! (zamišljeno, za sebe) Ma sve je to isto: pobjegneš od groznog da bi shvatio kako može biti još gore. Onda ti tvoje „grozno“ postane nekako malo manje grozno pa čak počneš i da ga voliš... (glasnije) Šta ja to pričam, draga moja komšinice, vrijedilo je otići i to sve vidjeti. U tome i jeste bogatstvo čovjekovo: slijep od očiju da ne ostane, mislim, kao da me ti možeš shvatiti, hoću reći, ovaj, nisi bila tamo pa da doživiš, vidiš, (zbunjeno, pokušava se ispraviti), svaka zemlja svoje čari ima, pa tako i Amerika. Samo kod njih teško doć' do doktora, pa opasno kad čovjeka nešto zaboli a ne zna gdje da ode...

MIRSADA: Hajde ne pretjeruj, pa nisi valjda i tamo doktora tražio?! Pa nije ni čudo što te ovdje prozvaše Čiča Zdravko kad ti ništa drugo sem bolesti i bolova nije u glavi! Nego, de ti meni reci kako je još tamo? Kako su ti se djeca snašla?

ČIČA ZDRAVKO: Ma dobro je dobro... Zet se sad dobro zaposlio, radi u restoranu, jako fin restorančić pa mu je sad to i najbolje. A kćerka mi ne radi ali naći će i ona nešto sigurno uskoro...

MIRSADA: Pa gdje to dobro dragi Čiča Zdravko?! Zar ti nije zet nauke završio? Pa išao je na elektrotehniku ovdje, i među najboljim bio! Znam ja to, moja je sestra tamo u studentskoj kuhinji glavna bila, sve informacije ja sam od nje dobila. (ponosno) I za onog Kadirinog malog znam. Nije on nikad do druge godine doš'o nego Kadira poklone nosila profesoru, ali džaba. E nek' ne možemo ni kupit sve i svakog! (ironično) A i ne može ništa s onom svojom domaćom rakijom, ma ta ni za obloge, moj Zdravko, ne valja! Sprži ti kožu k'o najljuća vatra! (prenu se) A šta ja tu pričam, de ti meni o zetu elektro-konobaru pričaj. Jesam li dobro „potrefila“ njegovo zanimanje?

ČIČA ZDRAVKO: Pa, jeste, ovaj (nakašlje se) ali vidiš, prvo je radio u vešeraju, pa u praonici pa je sad ovo najbolja varijanta znaš ovaj, nego, da mi ne pričamo više o tome. (ubrzava govor) Reci mi šta se ovdje dešavalo dok mene nije bilo? Jel' prošla sezona gripe? A šta je bilo sa onim virusom zbog kojeg je Kadira odležala petne's dana u krevetu?

MIRSADA: Dragi moj komšija, gripe je bilo i bit će je dok je svijeta i vijeka, a Kadira je hvala Bogu k'o ptičica ni traga od virusa (smijeh). Sigurno je njena čuvena šljivovica izliječila! Pa da, ako ne može ispitate i glupost izliječit, a ono može viruse. Bježe k'o moj Refko kad mi ručak presoli! (smijeh) Nego da ti ja nešto konkretno ispričam. Kupio Hilmo s petog novog “mercedesa” pa sad ne silazi s prozora samo gleda da se ko ne približi autu u dvorištu! Neki dan se malom Zlatku Vesninom otkotrljala lopta taman do pred auto i on da je uzme kad Hilmo s prozora k'o sinja kukavica: ‘Marš otale derle glupo, viđaš li da je to nov avto?!’. Sad jadno dijete isprepadano, ne smije ni na vrata izać. A kod Drage krepala mačka pa eno ga zavija već sedam dana i noći bez prestanka. Aman da je dijete

pa da na'ko žali, al' za onim stvorom! Hem' dlakavo, hem' grebe, hem' te brate prepadne u noći s onim očima k'o dva fenjera pa ne znaš jel' hajvan il' su došli oni 'odozgo' po tebe!

ČIČA ZDRAVKO: (preplašeno) Aaaaaa Bugi Dragin krep'o pa šta mu je bilo? Da nije nešto zarazno je li on to provjerio, opasne su danas te bolesti. Kaže moja kćerka (a ona, znaš, ima odslušana dva semestra veterine) da postoje bolesti što se mogu sa životinja na ljude prenositi i to je vrlo opasno...

MIRSADA: Ma ne pretjeruj 'komšo' molim te. Gdje se može s okatog hajvana na ćorave insane prenositi! Ako ništa, ne „prima“ nam se! A kad smo već kod fakulteta, da znaš da gospođa Vrtirepka ima novog podstanara. Ovaj je put bila jako probirljiva- mladi student, naočit, mislim da je apsolutno prava. Ma još nam je samo to nedostajalo: onaj prošli je po svu noć lumpovao, sabahom pijan dolazio i razbuđivao cijelu zgradu, a ovaj sad ne izlazi iz kuće, samo nešto čita, šara, Allah dragi zna šta on radi. I ako ga sretnoš nešto ti promumlja, k'o da ni jezika nema pa ne zna zboriti k'o normalan insan! Svjetlo mu po cijelu noć upaljeno, mogu misliti koliko tek struje potroši! A za vodu da i ne govorim! Onakav nalickan kakav jeste, sigurno se kupava prije i poslije jela! A gospođa naravno nikog ne prijavljuje, plaća za jednu osobu, kao da smo mi svi blesavi a ona pametna. E pa ne može više tako, ja ću joj jednom otići' i sve joj ovo ispričati...

Pojava druga

(Mirsada, Čiča Zdravko, Ana)

ANA: (čuje se kako silazi niz stepenice) Dobro jutro, komšije moje drage!

ČIČA ZDRAVKO: (brzo) Dobro jutro komšinice. Kako si ti jutros?

MIRSADA (malo zbunjeno): O, draga moja Anice ja baš govorim komšiji o tebi i tvom novom podstanaru. Kažem ja: 'Jest pametna Anica, kako je samo lijepo organizirala sebi život- jedna sobica studentu, ostatak stana sebi, svaki mjesec kirijica u džepu...

ANA: (ljutito) Ma čujem ja tebe Mirsada gore na petom spratu kako me samo lijepo hvališ! Nego de se ti malo sobom zabavi, eno ti onaj tvoj muž ponovo luta mahalom i broji ljude na dvorištu, kad jedan ne može više da te podnese u kući, a i k'o bi te podnosio takvu. Kako te nije stid, cijela zgrada zna da ti on i kuha i pere, držiš ga k'o roba i samo čekaš da ga pred svima ismijavaš, kao da je jedan čovjek kriv što je u prijevremenoj penziji. A i to si mu ti presudila...

MIRSADA: (bijesno, povišeni tonom) Ma šta ti meni...

ČIČA ZDRAVKO: Drage moje dame, ja vas napuštam, svakako žurim u apoteku, nestat će mi lijekova ako ne požurim. Preveliko uzbuđenje nije dobro za moje jadno srce, već osjetim kako me

probada ovdje u sredini... Tako mi je i proši put, zamalo me prekinulo, a doktor mi se smije i kaže da je samo od vrućine... Ma kakva vrućina, to je sigurno nešto ozbiljno, nekakva mana srčana ili šta bih ja znao... Prijatan vam dan!

ANA: Prijatno i tebi komšija, i bolje ti je da dotičnu ne slušaš, evo joj usta k'o Ramizova pekara dolje u dvorištu!

MIRSADA: (bijesno) Ma šta ćeš ti meni reći, cijeli svijet zna kakva si ti i kako se ponašaš i meni ćeš nešto... A ti, komšija, pa najlakše je tako, uteći kao prigusti, jel' ti to taktika iz Amerike?

ČIČA ZDRAVKO: Nećemo se vrijeđati sada, uz dužno poštovanje, vidimo se drugi put. (Odlazi i za sebe, tihim glasom ponavlja): Što ne podnosim ove ženske tračare! Još su me zadržale, zakasnit ću u apoteku pa će mi neko lijek kupit a svakako ga malo dobiju uvijek... A još mi se i smiju kad tražim da mi odmah tri kutije dadnu. Kao da ja mogu ovako star i bolestan svaki dan silaziti i u apoteku ići! Ih, starosti, starosti, i Bogu si mrska! Težak je ovo život, težak... (nailazi Drago, Čiča Zdravko mu se iznenađeno obraća): Drago, gdje si to ti ranije izlazio?

Pojava treća

(Čiča Zdravko, Drago, Hilmo)

DRAGO: (utučeno) Dobro jutro i tebi! Bio sam ja, mislim, jutros sam, znaš, otišao kod mog Bugija, ovaj, on ti je znaš, preminuo prije deset dana... Ništa mu nisam mogao pomoći, jadan on kako se samo patio (jeca).

ČIČA ZDRAVKO: Moja najiskrenija sućut, stvarno mi je žao što ti se tako nešto dogodilo, ali (ubrzava govor) znaš li od čega je crko, ovaj hoću reć', preminuo, mislim, naš jadni Bugi (nakašlje se), jer vidiš, jako je važno da se to, ovaj, zna. Jako važno za sve nas...

DRAGO: Ne znam ništa, ali nije bio dobro nikako, jadan, zavijao je po čitav dan kao da ga mlate (ponovo počinje da jeca). Veterinar je rek'o da mu lijeka nema i da će još kratko... Nekakva infekcija, izgleda...

ČIČA ZDRAVKO: Infekcija, veliš! E, s tim se nije šalit, komšija, opasno je to, opasno, kako za životinju, tako i za ljude, jer vidiš, moja kćerka kaže... (prekida ga snažni Hilmin glas)

HILMO: Sklanjaj se od avta đubre jedno, zar ne vidiš da to nije za tvoje oči!!! Šta si 'bleno' k'o da nikad nisi takvog 'merdžu' viđao?! Odlazi s mog teritorija!

ČIČA ZDRAVKO: Ma jel' ono Hilmo onako galami? Pa šta mu bi k'o da ga neko kolje!?

DRAGO: Ma šta me briga odoh ja! Ne mogu to da slušam!

ČIČA ZDRAVKO (za sebe, tiho): A ja lude zgrade i ludih ljudi, ja ovako nešto u životu svome nisam vidio! Bolje mi je bilo da se nisam ni vraćao iz Amerike! Ali ko bi i njih gore trpio- ni doktora, ni socijalnog, ni zdravstvenog, pa ništa nemaju! I još da tamo ostanem! Jedino dobro je što nikog i ništa ne razumiješ pa se i ne nerviraš nego ti, onako, svejedno. Što je tuđa briga veća, to je bolja moja sreća! (osmjehuje se i pjevuši): Što je tuđa briga...

Pojava četvrta
(Čiča Zdravko, Zlatko)

ZLATKO: (zadihano) Čiča Zdravko, Čiča Zdravko!

ČIČA ZDRAVKO: (bijesno) Šta je bilo dijete što vičeš toliko prepadaš me samo?!

ZLATKO: Ma pogledajte ovo sad došli neki ljudi i stavili ovdje na ulazna vrata neki papir izgleda da je nešto jako važno. Bio jedan čiko u odijelu i jedan s njim još ozbiljan, možda je nešto bitno!?

ČIČA ZDRAVKO: (zainteresirano) Ma vidi, vidi, da nije neko iz zdravstva? Možda se neka epidemija pojavila? De ti čitaj sine ja ti nemam naočala ovdje a ne vidim ništa! E što ne valja kad čovjek ostari, ne valja nikako. Starost još nikom nije dobro učinila, nikom! De dijete drago čitaj brže, noge me zaboliše od stajanja a i promaja vam ovdje na ulazu!

ZLATKO (čita polako, zamuckujući): ‘OBA-OBAVIJEST! POŠTOVANI SUGRAĐANI, OBAVJEŠTAVAMO VAS DA ĆE SE DANA 30.-TOG JUNA/LIP-LIP-LIPNJA ODRŽATI ZBOR GRAĐANA U VELIKOJ SALI OPĆINE. POZIVAJU SE SVI PRED-PREDSJED-PREDSJEDNICI KUĆ-KUĆ-KUĆNIH SAVJETA DA PRISUS-PRISUS-PRISUSTVUJU TOM SKUPU NA KOJEM ĆE SE RASPRAV-RASPRAVLJATI O AKT-AKT-AKTUELNIM PROBLEMIMA NAŠEG GRADA. SVI PRISUTNI TREBAJU NAPRAVITI LISTU SA NAJ-NAJVEĆIM PROBLEMIMA I POTEŠKOĆAMA SA KOJIMA SE SUS-SUS-SUSREĆU U SVOJOJ UL-UL-ULICI I STAM-STAM-STAMB-

ČIČA ZDRAVKO: Stambenim.

ZLATKO: Jest takvim objektima. Dalje piše: CILJ SASTANKA JE DA SE NAP-NAP-NAPRAVI PLAN I PROG-PROGRAM UNAP-UNAP-...

ČIČA ZDRAVKO: Unapređenja.

ZLATKO: I POBOLJ-POBOLJŠ-POBOLJŠANJA ŽIVOTNIH UVJETA U NAŠEM GRADU. VAŠA STRANKA ZA BOLJE SUTRA.’

ČIČA ZDRAVKO: Vidi, vidi, neko se i nas sjetio! Pa vidiš, to nije dječija igra, to je nešto ozbiljno, pa ja, vidiš kako su samo dali naziv stranci i kako su ime napisali, pa ga još podvukli da se primijeti, pa

ja, tako treba tako rade civilizovani ljudi, pa da! Treba sad ove naše obavijestiti da vide, treba ovo ozbiljno shvatiti, pa da ozbiljno! Hajde, Zlatko, sine, obavijesti sve u zgradi, zapravo, najbolje je prvo idi do Mirsade, kad ona zna k'o da cijeli svijet zna! Hajde leti!

ZLATKO: (nevoljko) A što baš ja, Čiča Zdravko?!

ČIČA ZDRAVKO (ljutito): Zato jer ja moram hitno u apoteku, nestat će mi lijekova a onda mi neće trebati nikakve sjednice ni odbori, ni uredna i sretna budućnost jer je neću ni imati! Uh, kakva su ova djeca danas! Evo, drži, dvije bombone, a sad leti. Šta gledaš to su iz Amerike najskuplje od mentola! Dobre i za grlo! I reci Mirsadi da ćemo se u pet poslijepodne sastati svi u podrumu da izaberemo predsjednika kućnog savjeta! Jesi li zapamtio? Ponovi!

ZLATKO: Reći teta- Mirsadi da se svi trebate sastati u pet u podrumu da izaberete predsjednika.

ČIČA ZDRAVKO: E baš tako. Hajde idi sad šta čekaš!

ZLATKO: Evo odlazim!

ČIČA ZDRAVKO: (za sebe, ljutito) Ja kakva su ova danas djeca ništa ne slušaju. Eh, kako je to bilo u moje vrijeme! Kako se starijeg bojalo i poštovalo! Ehhhh!!!! A o ovome treba ozbiljno razmisliti, da, da. Najbolje će biti da ja budem predsjednik! Pa da! (sanjari) Tada ću sve riješiti- napukli prozor u spavaćoj sobi, krov koji prokišnjava u dnevnu, parket koji škripi... Možda uspijem zatvoriti i ovu glupu Ramizovu pekaru! Samo zagađuje okolinu! O, kako sam ja pametan! Što je tuđa briga veća to je bolja moja sreća! La-la-la-la!!!!

II ČIN

TAJNI SASTANAK

Pojava prva

(Mirsada, Drago, Hilmo)

MIRSADA: Drago, Hilmo pozvala sam vas dvojicu ovdje u podrum da se dogovorimo oko ovog iznenadnog oglasa i poziva.

DRAGO: (začudeno) A što samo nas dvoje? Koliko ja vidim, poziv se odnosi na cijelu zgradu i svi zajedno i pošteno trebamo izabrati predsjednika kućnog savjeta i onda će on...

MIRSADA (prekida ga i nervoznim glasom nastavlja): I onda bi nam lijepo nametnuli osobu koja ništa ne zna ni o ovoj zgradi ni o problemima! Od svih 35 stanova koliko ih ima ovdje, jedino su moj, tvoj, Hilmin i Čiča Zdravkin u posjedu istih osoba već 25 godina! Pa zar da vlast prepustimo nekom ko je ovdje tek par mjeseci?! Zar starosjedioci nemaju vlast i prava?!

DRAGO: Ma čini mi se, komšinice, da si ti sve ovo preozbiljno shvatila! Nema ovdje nikakve posebne 'vlasti' pa čak ni donošenja ozbiljnih odluka. Meni sve to liči na običnu dječiju igru i ne pada mi na pamet da se još i tim opterećujem! Ko zna ko je taj oglas i stavio! Niko nikada nije ni čuo za tu stranku niti za bilo kakav projekat koji je ona, navodno, pokrenula. I ko se to još bavi problemima mjesne zajednice?! Pa ni mi sami ne znamo ni ko nam sve živi ovdje a posebno...

HILMO: (ljutito) Ako tebe ne interesira, još bolje, mi ćemo se sami dogovoriti. Zdravkan samo što nije stig'o, a ti ako 'očeš idi odma' !

MIRSADA: Nemoj tako Hilmo, potreban nam je Drago, znaš da je on u Beču nauke završio i razumije se čovjek u sve, on je, on je, kako se to kaže...

DRAGO: Magistar arhitekture.

MIRSADA: (poltronski) Eto vidiš, to nam je bilo potrebno! Drago, Dragiša, trebaš pomoći starim komšijama i prijateljima! Znaš kako se ono kaže- komšija ti je najvažniji! Što više pametnih glava da zajedno odlučimo! Treba, ipak, neko da ode i na taj zbor i da govori tamo u ime cijele zgrade a to ipak nije šala!

HILMO: (pobjedonosnim glasom) Ma kad se ja u svom autu pojavim džabe njima sve njihove škole i nauke! Kad mene tamo ugledaju odma' će znat da imam nešto pametno za reć!

DRAGO (za sebe): Ma oduševljeni će bit! Platit će mu da šuti!

HILMO (bijesno): Slušaj ti mačkoljubac čujem ja tebe dobro! O'kle tebi pravo da mene napadaš?! Misliš ako si u Beču škole učio da si bolji od nas?! A znaš li ti da sam ja osam godina u Njemačku vozio i tamo poslove završav' o...

DRAGO (ironično): Lijepi su mi to poslovi bili!

HILMO: (bijesno) Ma slušaj ti...

MIRSADA: Dosta je više bilo, ne mogu da vas slušam! Nismo ovdje došli da raspravljamo o glupostima! I gdje je onaj Čiča do sad?

Pojava druga

(Mirsada, Drago, Hilmo, Čiča Zdravko)

ČIČA ZDRAVKO: A, evo i mene! Krasno Mirsada, krasno si zadatak obavila, svi smo ovdje!

HILMO: E još si nam ti nedostaj'o pa da zaigramo bratsko kolo!

DRAGO: Ja odlazim, ne pada mi na pamet da više slušam ovo! Vi ste neozbiljni, ponašate se kao djeca! Ko je još vidio da se takve stvari prvo ne provjere?! Ali neka, sami ste započeli, sami se i

iščupajte iz svega u što se uključite. Ne želim da budem dio ove smiješne skupine koja misli da joj dužina boravka garantira pravo i vlast. Ostajte zbogom!

ČIČA ZDRAVKO: A, nema ni govora o tome, moraš da ostaneš! Sad ćemo se mi lijepo dogovoriti oko svega. Evo ja sam sastavio listu poteškoća pa ćemo još po jednu od svakog od vas dodati a ja ću to odnijeti...

HILMO: (uzbuđeno) Ma čekaj, čekaj, kakva lista, kakav ti?! Mi sad trebamo izabrat među nama ko će ići!

MIRSADA: Šta si ti to samog sebe postavio?! Pa ne može tako, znaš li ti šta je demokratija?!

DRAGO (za sebe): E da mi je njenu demokratiju vidjet, od 50 ljudi koliko živi u ovoj zgradi ona četvero zove da odlučuju o svima! Lijepe mi demokratije! K'o stvorena je za robovlasnički period, ali da ona bude gonič robova. To i radi, onaj joj se jadni muž osušio sav pored nje.

HILMO: (bijesno) Ja još jednom upozoravam ako ovaj ovdje ne prestane da mumlja ja neću odgovarat za svoje ponašanje!

MIRSADA: Daj da vidim taj tvoj spisak Čiča Zdravko!

ČIČA ZDRAVKO: Kad ćete vi početi mene pravim krsnim imenom zvat a ne tim smiješnim nadimkom što su mi ga djeca prikačila? Evo ti spisak.

MIRSADA: Dobro, dobro, ne ljuti se sad! (čita) 'Kao predsjednik kućnog savjeta', (ironično) oho, što smo skromni, što smo skromni, '...moram istaći nekoliko problema koji postoje u našoj zgradi. Kao prvo, još uvijek nije na odgovarajući način regulirana zdravstvena zaštita stanara, tako da hitna pomoć nikada ne stiže kada je čovjek pozove, a ljekar u dežurnoj porodičnoj ambulanti je užasno neljubazan i nikada ne prepíše više od jedne kutije lijekova'. (začuđeno) Ma kakav ti je ovo problem pa svi idemo u istu ambulantu i niko se ne žali! To samo ti ovako misliš!

ČIČA ZDRAVKO: Daj ne komentariši nego čitaj dalje!

DRAGO: Znao sam ja da će ovo ovako ispast!

HILMO: De čitaj da čujem još glupih prijedloga!

ČIČA ZDRAVKO: Samo bez vrijeđanja, molim!

MIRSADA: Evo čitam dalje: 'Nedavno se u našoj zgradi dogodio jedan nemili slučaj. Jednom stanaru je uginuo mačak pod nerazjašnjenim okolnostima. Sumnja se na zaraznu bolest. Stoga bih želio da se obavi dezinfekcija...

DRAGO (bijesno): Ma ja ovo više ne želim slušati! Otkud ovoj hipohondričnoj budali pravo da donosi ovakve zaključke? Zna li on uopće šta govori? Nije ni bio ovdje kad se sve dogodilo...

ČIČA ZDRAVKO: Baš zato sam se, dragi komšija, dobro raspitao. Saznao sam da si svog voljenog Bugija zakopao u dvorište nedaleko od zgrade. A znaš li ti da to može uzrokovati trajnu zarazu...

DRAGO: Ma ovo je nečuveno! Ako još malo ostanem, učinit ću nešto što mi ne priliči! Odlazim i briga me i za zgradu i za oglas i za sve vas zajedno! Niste vrijedni jedne Bugijeve dlačice!

HILMO: Vala, odoh i ja, ne mogu slušat ove budalaštine! Ja imam svoj plan, a vi kako god znate se dogovorite.

MIRSADA: Pa ne može ovako ostat! Šta ćemo sad? Neko mora ići tamo, a kako izgleda ti Čiča nisi najbolja osoba za to! Pogledaj ti samo liste. Čak si i svoj napukli prozor kao zajednički problem naveo!

ČIČA ZDRAVKO: Molim lijepo, ko voli nek' izvoli. Ako nećete, ne morate! Ja ću svakako biti tamo i iznijeti ovo. Ako niko od vas ne misli poput mene, to je vaš problem! Nisam odgovoran za vaše pileće mozgove! Ugodan vam dan!

MIRSADA: Kakva budala! Moram ovo nekako riješit inače nećemo ništa završiti! Njima je svejedno, ali krov prokišnjava direktno u moju spavaću sobu i ako to uskoro ne riješim jedino što ću dobiti od svega ovog je bronhitis!

III ČIN

SUKOB

Pojava prva

(Čiča Zdravko, Mirsada)

ČIČA ZDRAVKO: Šta oni meni mogu, otići ću ja sam! Počeli mi nešto govoriti kao da sam ja budala! A znam ja šta oni hoće, hoće da ja nestanem, da odem iz ove zgrade a da oni preuzmu sve u svoje ruke! E pa neće moći! Šta bi oni-da ona smrt prođe bez posljedica!? Kao da se tek tako može krepana životinja zakopat bilo gdje u dvorištu a da se ne zna tačno ni od čega je krepala! Pozvat ću ja njemu inspekciju! Hoću, hoću. To je jedino što može pomoći u ovakvoj situaciji. Evo sad ću... (tiho) Ali šta ako to naruši moj rejting? Šta ako me tek tada ne budu prihvatili za predsjednika? Možda stvarno nije ništa ozbiljno bilo pa ću još ispasti smiješan?! Ne, ne, bolje ne. Dovoljno je što me prozvaše Čiča Zdravko! Ne trebam im još više povoda za ismijavanje davat. Treba djelovati brzo, ozbiljno, uporno! Preduhitriti ih! Mirsada ima neke svoje ciljeve, nije ona džaba samo nas četvero pozvala. Pa da! Alapača stara zna sve o svakom i očekuje da joj neko nešto pomogne! Ma ne dolazi u obzir! Ako ima neki problem, nek' ga sama rješava a nek' ne petlja predsjednika kućnog savjeta ni zbor građana u to. (sanjalački i u zanosu) Kakav ću ja predsjednik biti! Pametan, rječit, sa iskustvom-dva puta biti u Americi, pa to nije malo, hej! Onaj Drago škole završav'o u Beču pa misli da je

najpametniji! A što je jedna Austrija za veliku Ameriku! Vidjet će oni još ko sam ja! Najbolje da ja ovu listu lijepo napišem i naučim napamet, pa kad odem na taj sastanak ima da ih sve zadivim! Misli onaj Hilmo da će mu mercedes pomoć! Ih! A ja...

MIRSADA (čuje se kako udara po vratima): Komšija, otvori, imam nešto da ti kažem!

ČIČA ZDRAVKO: Joj, nije valjda opet ona tračara! Ja nju stvarno slušat ne mogu nikako, šta li sad hoće. (čuje se kako ulazna vrata škripe) Šta je sad bilo?

MIRSADA: Ovo ovako ne može! Cijelu akciju treba ozbiljno shvatit, a mi se ponašamo neozbiljno. Krov nam prokišnjava i neće se nikad napraviti ako mi to sad ne uradimo. Niko to ni spomenuo nije. I još nešto...

ČIČA ZDRAVKO: Nemam ja s tobom o čemu razgovarat! Što se krova tiče, meni hvala Bogu ne prokišnjava a ti sebi pravi ako ti smeta. Svakako samo ti od toga koristi imaš, samo tebi kisne i nikom više! Tako, ako hoćeš, popravljaj sama i ne uključuj to u zajedničke probleme jer inače...

MIRSADA (ljutito): Inače šta? I otkud ti ideja da odlučuješ kad ti nisi predsjednik kućnog savjeta?

ČIČA ZDRAVKO: A ko će biti ako neću ja?! Ne pada mi na pamet da neko drugi preuzme tu ulogu i navodi svoje lične razloge i poteškoće kao zajedničke probleme! Ja ovdje mislim na cijelu zajednicu...

MIRSADA (bijesno se smije). Pa šta ti misliš, baš su hitna pomoć i crknuti mačak zajednički problemi! Pa to samo zadovoljava tvoje lične interese ti, ti, ti umišljeni bolesniče! Samo o bolestima i lijekovima razmišljaš!

ČIČA ZDRAVKO: Ma je li, a ti o krovu koji prokišnjava! E da znaš da ću ja otići na zbor građana i predstavljati ovu zgradu, bez obzira na tebe i na sve ostale! Ne pada mi na pamet da slušam predavanja jedne alapače, propalog arhitekta mačkoljupca i glupog Hilme koji nema mozga ni za...

MIRSADA: Znaš šta komšija! Pravi ti sebi listu, ja ću sebi i da znaš da ćemo se na sastanku srest! Ovo je sada postalo puno više od običnog zbora građana. Ovo je sada rat između stanara ove zgrade. Neka dođu i Drago i Hilmo, dođi i ti, ali da znaš da ću tamo biti i ja! Ako je to već 'Stranka za bolje sutra' znači da nisu ljudi glupi i da će znati izabrati i odabrati između nas četvero najboljeg predsjednika kućnog savjeta i samim tim činom će prihvatiti i njegove zahtjeve kao jedine važeće.

ČIČA ZDRAVKO: Pa ja ni ne pomišljam da s bilo kim od vas raspravljam ili se dogovaram! Kada dođem tamo ja predstavljam ovu zgradu i govorim u ime cijele zgrade, a vas ostale, gospodo draga, ni ne poznajem! Baš me briga šta ćeš ti ili ona druga dva pametnjakovića govoriti ili predlagati i možeš im to odmah saopćiti!

MIRSADA (ljutito): I idem evo odmah sad do Hilme pa do Drage, a ti samo pazi da ti se šta, ne daj Bože, ne desi do sutrašnjeg zbora pa da možda ne mogneš doći. Dobro se opskrbi lijekovima!

ČIČA ZDRAVKO (ironično): Ne brini se ti za mene, draga moja kono, bolje brini šta ćeš sutra govorit da te ne bi ismijali slučajno! Tebe i tvoj puknuti krov! Bolje da ga popraviš nego što špijuniraš ljude po zgradi. (čuje se kako uz tresak zatvori vrata)

MIRSADA (za sebe): Crko dabogda luđak stari! (čuje se kako bijesno udara po Hilminim vratima) Hilmo, Hilmo, otvori!

Pojava druga
(Mirsada, Hilmo)

HILMO (bijesno): Šta je sad? Imam posla!

MIRSADA: Da ti kažem da od ovog momenta stupa na snagu ratno stanje! Neka se svako sobom pozabavi i neka ide na zbor sa svojim prijedlozima! Pa ćemo vidjet koga će na kraju izabrat i ko će na kraju biti predsjednik kućnog savjeta. Tamo će sve biti kulturni, školovani ljudi pa ćemo vidjet šta će oni reći!

HILMO: Vidi, vidi, pametan ti je taj prijedlog! A i najbolje je tako, a zna se ko će na kraju da bude uvažavan i prihvaćen! (smije se) Vidimo se onda sutra, nemam ja vremena da pričam s tobom!

MIRSADA: Hajd' zdravo moram još i Dragi javit. Bože, što ja njima svima ovo javljam umjesto da sama odem? Ali neka, neka dođu da vide kolike su budale! Neka, neka! Što više budala oko mene, to je bolje za mene! (smije se) Drago, otvori, moram ti nešto reći!

Pojava treća
(Mirsada, Drago)

DRAGO (umorno): Mirsada, ako je vezano za onaj zbor da znaš da nemam namjeru da učestvujem u svemu tome. To je komedija, pravi cirkus za mene. Ona su me dvojica jako uvrijedila, posebno kad su spomenuli mog Bugija. Nekim ljudima ne treba mnogo da pokažu koliko su primitivni i nemoralni, dovoljan je i jedan obični oglas stranke sumnjivog porijekla. Jeste li se vi ikada zapitali ko stoji iza svega ovog? I šta će drugi stanari reći?

MIRSADA: Ja sam oglas odmah skinula s vrata da ga drugi ne bi vidjeli! Pa neće mi neki doseljenici određivati budućnost! Nas četvero, kakvi smo, takvi smo, ali smo barem starosjedioci ovdje i duša smo ove zgrade. Znamo svaki njen dio, ugao, prozor...

DRAGO: Ako smo mi duša ove zgrade, onda se ja jako bojim za njeno tijelo. Štaviše, bojim se i za svoje. Prijatan dan i uživajte u svom cirkusu kako najbolje znate. Na mene ne računajte.

MIRSADA: Ih, još bolje, što je manje konkurencije meni je sve bolje! Ja ću sad ubjedljivo odnijeti pobjedu pred strankom! (za sebe, tiho) Idem odmah sad nazvati gospođu Jones, bivšu moju podstanarku. Ona je iz Amerike došla ovamo da bude neki zastupnik, ili kako se već kaže. Pa da, ona će mi najbolje reći kako da uspijem!

IV ČIN

PREDIZBORNA ŠUTNJA

Pojava prva

(Mirsada, gospođa Jones)

MIRSADA: Draga moja prijateljice, znam da ste Vi jedina osoba koja mi može pomoći, znate, u ovako delikatnoj situaciji.

GOSPOĐA JONES: Da, da, moja draga Mirsada, po tvoja priča ja shvatila da situacija biti vrlo delikatna. Ja nekad radila na program uključivanja ljudi u različita projekt, i vidjela tamo svakakav problem nastala.

MIRSADA: A šta Vi mislite, kako je najbolje da ja nastupim, pa da me u toj stranci prepoznaju, da vide da sam baš ja prava osoba koja će da vodi ovu zgradu i da rješava probleme u njoj?

GOSPOĐA JONES: To ne bila laka zadatak. Ti morala mnogo trudit se, jer dobar otisak je najprvi dojam i važan vrlo. Ja kod vas u Bosna čula za mnoga stranka kada dosla ovdje, ali za tu vašu, 'Bolja sutra' ne.

MIRSADA: (uzbuđeno) To je sad najnovija, posebno se samo bavi problemima građana. Oni će surađivati sa svim predsjednicima kućnih savjeta, tako su napisali na oglasu. Zato i trebamo sve probleme koje imamo navesti, da oni mogu projekat na osnovu toga uraditi.

GOSPOĐA JONES: Ako oni mislila suradnja održavat, onda ti morala pokaziti njima da si prava osoba za suradnja. Ja ti pokazat sad da ti budi pravi prijatelj i pomoći ti i naučiti te kao to postići.

Kada ja počela raditi ovdje u organizacija, ja morala biti vrlo ljubazna, nasmijehnuti i uvijek donosila pametan odluka, što vrlo bitan elemenat u suradnja.

MIRSADA: A je li problem što sam ja jedina žena od kandidata? Kako se nositi u toj situaciji?

GOSPOĐA JONES: To ne bi trebala biti problem u takva vrsta organizacija, jer žena zna bolje procijeniti situacija i zna kako treba postupiti u neka situacija. To je više prednost a ne nedostatak u takav slučaj. Ja to kroz lična iskustva upoznala.

MIRSADA: Ja se još sjećam kad je moja kćerka za lekturu čitala knjigu neku a neka žena je bila glavni lik, joj, kako se ono zvala, ne mogu da se sjetim! Kana, Tanja, ah, da Ana Karenjina, znam da je nešto rusko, pa mi onda pričala kako se sredina ružno prema ženi tad ponašala, svi je samo osuđivali, nikog nije bilo briga za nju, pa me strah da se i meni tako nešto u toj organizaciji ne desi? Znae, nije lako kad vas osuđuju zbog nečeg nepromjenljivog i stalnog... Da je to bar zbog mog ogovaranja, još i nekako, ja bih se prilagodila, manje bih pred drugima pričala, ali ovako... Pa ne mogu spol lični promijeniti!

GOSPOĐA JONES: Ja ne poznavala ta Ana Karekina pa ne znala njen case, ovaj slučaj, ali znam da je ovdje situacija jako povoljna za žena u politika. Ja nikad ne imala problema, još uvijek dobila kompliment kako dobro govorila vaš jezik.

MIRSADA (za sebe, podrugljivo): E ko li ti to za jezik reče, da mi je znat?! (nastavlja glasno) A kako da ja njima najbolje iznesem svoj stav o problemima u zgradi?

GOSPOĐA JONES: Najbolja prilika jeste da ja idem sa tobom kao tvoj pravni zastupnica. Ja govorila tamo umjesto tebe, a ti potvrdila na kraj moja riječ.

MIRSADA: Jest, jest, to će najbolje biti tako! Ali da prije toga napravimo listu sa problemima koje ćemo izlagati pa da tačno znamo šta ćemo reći!

GOSPOĐA JONES: Ti napravila lista sada, a ja odlučila o redoslijed izlaganja. Redoslijed bila jako bitna stvar, prvo stavi ono što biti primarno za tebe, a onda za zajednica.

MIRSADA: Zar nije obratno-prvo kolektivni a onda individualni ciljevi?

GOSPOĐA JONES: Kada nas grupa krenula iz Amerika u Bosna u humanitarna misija, mi bili rečeno da najprvo mislimo na cilj organizacija sama i da sama organizacija odredila naš položaj i način rada ovdje. Tako smo uvijek prvo gledala da li će neka akcija da ošteti naša primarna organizacija u Amerika, a poslije koliko je značajna ta akcija za ljude ovdje. Jer ako ta akcija pomoći vama ali uz štetu nama, onda to ne bila dobra akcija.

MIRSADA: Vidiš, vidiš, a mi se čudili što neke stvari nikad niste dovršili i sproveli u djelo. Poput onog... (iznenada) A to vam je znači ta politika! Dobro onda, da krenemo sa ličnim ciljevima, prema američkom receptu.

GOSPOĐA JONES: Šta bila tvoja primarna problem?

MIRSADA: Krov na zgradi je pokvaren i prokišnjava pravo u moju spavaću sobu. To bi bio moj prvi cilj-da mi poprave krov!

GOSPOĐA JONES (ponavlja naglas dok zapisuje): Popravak krova prva obaveza-da ne pada kiša u spavaća soba od Mirsada.

MIRSADA: Jest, jest upravo tako. Dalje pišite ovako: 'Ugradnja odvojenih vodomjera za svaki stan'.

GOSPOĐA JONES: Šta bila vodo-vodmjera?

MIRSADA: To je uređaj koji mjeri koliko je ko ponaosob potrošio vode. Tako da ne plaćam ja za onu ludu Anu i njene podstanare, nego nek' lijepo svako rukicu u džepić zavuče pa ćemo vidjeti.

GOSPOĐA JONES: Ja to zapisala, ali ne znala da li to bila moguće za izvršiti.

MIRSADA. Ali to je za moju ličnu korist, pa prema tome, kako ste maloprije rekli, uvijek prvo izvršavamo svoje, a tuđe tek ako nije na našu štetu. Prema tome, ovo će se morati nekako izvršit. Dalje ovako pišite: 'Provjera podstanara-od strane predsjednika kućnog savjeta.'

GOSPOĐA JONES: Šta pod tim podrazumijevala? I ja bila tvoj podstanar pa me niko ne provjeravala.

MIRSADA: Ma naravno da niko Vas nije provjeravao, pa odmah se vidjelo da ste kulturna, uglađena, obrazovana dama iz Amerike, da niste neki zamorac poput onih Aninih! Ih, što bih ja one njene sve ispitala, posebno ovog malog studenta sad: Ko si, šta si, odakle si, ko ti je otac, ko ti je mati sve, sve!

GOSPOĐA JONES: (piše i govori naglas): Pitati ko si, šta si, ko mu je mati i ota-otac...

MIRSADA: Jest, jest, sve bih ja to njega ispitala. Moram ja znat s kim živim pod istim krovom!

(čuje se Hilmin glas)

Pojava druga

(Mirsada, gospođa Jones, Hilmo)

HILMO (jako udara na Mirsadinu vrata): Komšinice, komšinice, otvori, nešto sam te zaboravio pitat!

MIRSADA (nervozno): Šta sad hoće, samo me prekida u poslu!? Sad ću se ja vratit, gospođo Jones, samo da provjerim šta ovaj hoće.

HILMO: Pa gdje si do sad, k'o da iz druge države stižeš da otvoriš vrata?!

MIRSADA: Šuti, šta ti znaš odakle ja dolazim, možda sam baš iz druge države! Reci brzo šta hoćeš, nemam vremena!

HILMO: Pa zaboravih te pitat u koliko je sati sutra onaj zbor, a kako si uzela oglas ni pročitat to ne mogu.

MIRSADA: Ih, k'o da ti znaš oglase čitat. U podne je, komšija, tačno u podne.

GOSPOĐA JONES (obraća joj se plašljivo): Mirsada, s kim razgovarala sada' ko biti taj čovjek? Ako on jedan od kandidat, ti ne smjela razgovarat s njim dok traje predizborna kampanja. To moglo štetiti tvoj položaj!

HILMO: Čuj, čuj, koga si to dovela? Jel' to ona tvoja nekadašnja podstanarka? Čuj, još od Amerikanke tražiš savjete! (smije se) Pa ona ti, moja Mirsada,, pojma nema! Znaš da ni u onoj organizaciji više ne radi! Čuj samo kako govori, bar je nešto naučila od posljednji put! (smije se glasno)

MIRSADA (bijesno): Napolje, napolje iz moje kuće! (čuje se kako zalupi vratima)

GOSPOĐA JONES: (plašljivim glasom) Taj čovjek izgledala jako agresivan. Ti ne smjela razgovarati sa svoja protukandidat jer on mogla otkriti tvoja taktika. A to ne biti dobro jer narušiti tvoj imidž i *personality*.

MIRSADA: E to mene najviše i brine, dobro je da mi rekoste. Nego da mi nastavimo sa spiskom.

GOSPOĐA JONES: Do sada stavila krov i ova vodomjera. I provjera podstanar: ko mu otac, ko mu mati...

MIRSADA: Jest, jest, sve to treba staviti! I još...

GOSPOĐA JONES: Mirsada, ja vidila ovdje jedan veliki problem.

MIRSADA: (uplašeno) Kakav problem?

GOSPOĐA JONES: Mi ne odredila moj honorar za tvoje zastupanja. Vidiš, ako ja bila tvoja zastupnica, ti morala meni platila moja pomoć. Mi nikada ne počinjala sa rad u neka projekt, a da prvo ne odredila cijena.

MIRSADA: (za sebe) A u tom grmu leži zec, (tiho se smije), nisu ovi stranci budale. (glasno) A koliko će to mene da košta? Ipak ja nisam Vaša stranka, nekada ste stanovali kod mene, pa to su valjda neke olakšavajuće okolnosti, znate ono Vaše skraćeno VIP- veze i poznanstva (osmjehuje se lukavo).

GOSPOĐA JONES: Da, da, naravna, ja tebi nikada ne dala cijena kao što radila za organizacija. Ti biti jako važna person u moj rad i mnogo mi pomogla kad ja tek došla u Bosna i ne znala nikog...

MIRSADA: (za sebe, tiho) Naravno da sam ti pomogla, ti rugobo sa umjetnom kosom na glavi!

GOSPOĐA JONES: Je'l ti nešto rekla, Mirsada? Ja mislila ti spomenula tava, pa se sjetila kako nekad kod tebe dobro jela... Nigdje više ne jela onakva biftek i...

MIRSADA: Da, da, moj je muž sjajan kuhar, ali trenutno nije ovdje. A tako je i bolje, vjerujte, on samo mnogo smeta. Dakle, Vaša cijena je...

GOSPOĐA JONES: Ja biti ljubazna zbog stara prijateljstva i ne naplatiti ti po sat. Tako ću ti dati samo troškovi mog dolaska, briga za tvoj imidž i personality, pomoć kod spisak i zastupanje u općina u cijenu.

MIRSADA: (nestrpljivo) Pa koliko je to konačno?

GOSPOĐA JONES: Ti bila mnogo nestrpljiva. Ja morala razmisliti i konsultirati moj ekonomski savjetnik. Onda sastaviti s njim cijena i dostaviti ti. Naravna, ako ti pobijedila to biti više.

MIRSADA: (za sebe) E luda li sam, u šta sam se uvalila! (glasnije) Ali vrijedi pobjeda svakog pfeninga! Ma samo vidjeti ona poražena lica puna zavisti vrijedi cijelo bogatstvo. Ne brinite ništa, draga moja gospođo Jones, ja ću Vam platiti koliko bude potrebno. A da bih vam pokazala koliko sam dobra, natjerat ću muža da Vam jedan biftek napravi. I još jedan, da možete ponijeti!

GOSPOĐA JONES: Jao ti bila jako ljubazna, kao i uvijek. Ja sad morala ići dogovoriti se za cijena sa moj savjetnik, a onda dovršiti tvoj spisak. Ja doći kod tebe sutra da razradimo taktika. I pojedemo biftek. (smije se) Vidimo se, Mirsada! (čuje se škripa vrata)

MIRSADA: Vidimo se, i hvala mnogo. (zalupi vrata) Kako god, ovo je ipak najbolje za mene. Sve što sad na ovu štrkljavu potrošim, troduplo će mi se vratit. Ma vrijedi pobijediti one muške budale više nego išta. (zaneseno) Jao kad se ja pojavim u općini! Ovako zanosna, puna ideja, sa pravnom zastupnicom... I to Amerikankom, ne bilo kakvom! Jao, kako će svi da me gledaju, jao, jao (riječi se gube u daljini)

Pojava treća **(Hilmo, Čiča Zdravko)**

HILMO: E pa sve sam očekiv'o, al' ovo nisam! Pa da će ovu glupu gusku dovest to nisam nikad ni pomislio. Pa šta ona misli, da će joj ova nešto pomoć. (ponovo se smije) Ma ja se neću ni spremat posebno. Samo ću svog 'merdžana' okupat i to je to. Kad se ja u njemu pojavim-nov avto, 'vaki čovjek, ih! Džaba joj sva njena američka politika. Znam ja šta kod današnjeg svijeta vrijedi! A posebno političari! Čim su oni 'Stranka za bolje sutra', sigurno znaju dobro i šta čini to 'bolje sutra'! A to može biti samo jedna stvar: novac! Kad ti imaš lovu, ne treba ti ništa drugo! Ih, k'o da bi ona Amerikanka za džaba ovdje došla svoju politiku prosipat! Plate oni to njima debelo sigurno! I više nego što zaslužuju! A i ona Mirsada luda, ja koga sluša! Kakva je ono žena, prvo ne zna našu prozborit kako treba, drugo brate nekakva visoka, ne vidiš joj glavu kako treba, a mršava pa k'o žirafa! A još...

ČIČA ZDRAVKO: A kakve ti to komšija životinje spominješ, da ne misliš na safari?

HILMO (iznenađeno): O, Čiča Zdravko, kako da te ne primijetim? Otkud se ti motaš meni iza leđa? Da ne spremaš kakav atentat pa hoćeš da me iznenadiš? Znaš da je ovo predizborno vrijeme sumnjivo, svašta se može desiti!

ČIČA ZDRAVKO: Ne brini se ti za mene, imam ti ja uvijek tajno oružije! Bolje pazi onaj svoj auto, eno ti djeca oko njega lopte igraju!

HILMO (bijesno): Ma šta su svi poletili na moj avto k'o priljepci! Što ovaj svijet ne pazi na svoju djecu, nego ih puštaju da svugdje lopte igraju!

ČIČA ZDRAVKO: Ne znam, ali moj ti je savjet da što prije odeš i vidiš šta se dešava. Vidiš, mi jesmo konkurenti, ali u ovakvoj situaciji ne bih dozvolio da ti se nešto dogodi (smije se tiho).

HILMO: Hvala na obavještenju, mada ne vjerujem u tu tvoju nazovi dobrotu i sad bih ti na to svašta rek'o, ali stvarno nemam kad. Odoh tjerat onu 'derlad'.

ČIČA ZDRAVKO (za sebe): Ma samo ti idi. Još mi samo smetaš ne mogu od tebe na miru ni inspekciju da dočekam. Ne znam što više ne dolaze, jutros sam ih dva puta zvao. Još sam im lijepo naglasio da je prije nekoliko dana neodgovorni komšija zakopao leš svog krepanog mačka u dvorištu. Smrt se dogodila pod nerazjašnjenim okolnostima i dobro bi bilo da se izvrši obdukcija i otkrije pravi uzrok smrti. Šta ti ljudi misle, šta ako je bilo nešto zarazno! Ja kao budući predsjednik kućnog savjeta ne smijem dovoditi u pitanje ni svoj ni bilo čiji tuđi život zbog nečijeg nemara! I još mi se smije onaj polupismeni inspektor! E jest mi i on neki veterinar! Pa bolje zna moja kćerka što je dva semestra veterine odslušala. E, da sam ja za ovo znao ranije, ja bih se s njima lijepo posavjetovao u Americi! Pa da, oni bi mi lijepo rekli kako je najbolje ponašati se u ovakvoj situaciji. A ovako?! Otići ću sutra samo da vidim kako će se situacija razvijati! Možda to i ne bude ništa posebno, pa mi je onda bolje i ne unositi se previše u posao. A i čemu? Da bih na kraju izvršavao tuđe zahtjeve! Ako ne mogu prihvatiti moje, molim lijepo, ni ja ne želim njihove. Pa ćemo onda vidjeti ko će na kraju da se smije a ko će da plače! Ne mogu ja voditi računa o nekakvom puknutom krovu! Čuj pukao krov! Kakav je to izraz, tako nešto nije ni moguće! Ako je to njen problem, molim lijepo, nek' zove majstore i sama ih plaća! Pa nisam ja džaba u Americi bio! Nešto sam i naučio, ako ništa onda kako se zauzeti za sebe! I to ću lijepo sutra i da pokažem! (plašljivo) A možda da ja još jednom onaj svoj spisak pogledam?! (čuje se kao lista papire) Sve tu stoji: doktori, neljubaznost, hitna pomoć, apoteka, nema lijeka za srce (kao da svi od srca bolujemo, a neki ga i nemaju), inspekcija (to je već obavljeno, proces započet, pokrenut, čeka se na rješenje), mrtav mačak (pa da, Bugi), zakopan u dvorištu, mogućnost širenja infekcije... Uh, što me nešto opet probada kroz srce! Uh, bit će dobro ako ja sutra dočekam! Uh, uh! (bolno uzdiše) Nije lako kad čovjek ostari, uh, nije lako... Ovo je sigurno angina... Ma da je bar to, ali sigurno je i nešto gore. Uh, uh! Bolje se odmoriti malo do sutra... Sutra je veliki dan! Pa da, samo nek' me

čekaju sutra pa će vidjeti. (zadovoljno se smije i pjevuši) Što je tuđa briga veća, to je bolja moja sreća!
La-la-la-la-la!!!

Pojava četvrta
(Hilmo, Drago)

HILMO: E jedva očera onu derlad, ja šta su se dokačila avta i lopte! Sve bi im ja one lopte probušio! Vidiš, vidiš, to bi mogao bit moj prvi zadatak, kad budem predsjednik... A bit ću... Pa naravno, ko će drugi...

DRAGO: Šta to ti, Hilmo, sam u haostoru mumlaš?

HILMO: (bijesno) Šta to tebe briga? Ti i nisi u svemu ovome! Mog'o si bit, nećeš, ne moraš, al' se ni ne petljaj!

DRAGO: (čuje se kao otvara vrata) Neka, ne želim ni biti dio tog cirkusa. Radite šta hoćete, ali ja još jednom ponavljam kako mislim da je to sve neslana šala. (zalupi vratima)

HILMO: (za sebe) Pa da, gospodin magistar, učenjak, najlakše je tako. Misli nas sve ubijedit da niko ne ode, pa da sam samo svoje probleme riješi. E ne može tak. Nije Hilmo džaba u Njemačkoj onol'ke godine kičmu krivio, da bi mu sad neki ušminkani pamet solio. Znam ja vrlo dobro šta se traži i šta prolazi. (zadovoljno) A kako sam samo merdžana izglancao, ma on mi je najbolja lična karta. Ma ne treba Hilmo ništa tamo govorit! Kad se pojavim, svi će odmah znati ko sam i šta sam. Ih, kad me samo vide! Ma moć je najbolja akreditacija! (čuje se njegov smijeh)

V ČIN
SASTANAK

Pojava prva
(Ana, Drago)

ANA: Komšija Drago, šta ćeš ti ispred zgrade kad je ovako vruće? Skloni se u hlad bolje ti je da sunčanicu ne dobiješ.

DRAGO: Ana, nisam te odmah primijetio. Evo malo odmaram, čekam da se one naše 'hairlije' od komšija vrata sa sastanka da vidim kako je bilo.

ANA: Ma ja nisam ni znala za to! Tek jutros izašla da bacim smeće kad vidim Hilmo u odijelu sjeda u auto i maše mi. Još kaže: 'Kad se vratim bit ću sasvim drugi čo'ek!' Meni ne bi ništa jasno, kad malo za njim ide Mirsada s onom svojom bivšom podstanarkom. Ja taman da je napadnem što okuplja ljude kod sebe a samo mene napada kad će ti ona: 'Pripremi se, kono, kad se vratim odmah ću kod tebe i onog tvog studentića. Treba mi hitno na raport! Ne može se više ovdje živjet a da ne znaš ni s kim ni kako!' A ona će njena gospođa Jones: 'Mirsada, ja ti rekla da ne smiješ pričat ni sa koja osoba dok traje predizborna šutnja'. Meni smiješno bilo a ništa mi jasno nije!

DRAGO (smije se): E pa stvarno su isto djeca! Jedan glupi oglas su tako ozbiljno shvatili, kao da je to nešto!

ANA: Ne bih ja ni saznala šta se dešava da nije naišao Čiča Zdravko i sve mi izdeklamovao. A sredio se, na ovom junskom suncu on u dugom tamnom mantilu! Kaže dao mu zet iz Amerike, poklonio mu ga neki radni kolega pa mu bio velik. A Zdravkanu k'o skovan! (smije se) Meni smiješno pa ga pitam gdje to oni idu. Kaže on meni: 'Draga komšinice, konačno su i našu mahalalu obasjale zrake promjena. Od današnjeg dana više ništa neće biti isto! Danas svečano biramo predsjednika kućnog savjeta koji će donositi važne odluke vezane za našu zgradu. Vidiš, komšinice, kako se ja, Hilmo i Mirsada nismo mogli dogovoriti ko će od nas troje izvršavati tu časnu dužnost, odlučili smo sve troje se pojaviti na zboru građana i dozvoliti drugima, iskusnim i poštenim političarima, da izaberu najboljeg!' Nikad nisam vidjela Čiča Zdravku tako svečanog! Nisam znala da li da se smijem ili da plačem od smijeha! Pa znaš li ti, Drago, da su oni proglasili ratno stanje i otišli da se bore jedni protiv drugih?!

DRAGO: Znam, i mene su zvali, ali sam na vrijeme odustao. Sve mi je to i mutno previše. I kakva je to uopće 'Stranka za bolje sutra?'. Niko nikada još nije čuo za njih i oni se odjednom pojavljuju? Sve mi to liči na neku šalu ili još bolje, na namještaljku.

ANA: I meni isto tako. Kao da se neko igra sa nama. Možda ništa i ne bude od toga. Ma sigurno se djeca igraju.

DRAGO: Ja svo vrijeme imam neki loš predosjećaj kao da... Ma je li ono Čiča Zdravko ide prema nama?

ANA: Jest, jeste, izgleda mi ljut a i mantil je skinuo, eno ga nosi preko ruke! Šta li se to dogodilo?

Pojava druga

(Ana, Drago, Čiča Zdravko)

DRAGO: Čiča Zdravko, otkud ti ranije?! Šta se desilo, kako je bilo na sastanku?

ANA: (nestrpljivo) Ko nam je predsjednik?

ČIČA ZDRAVKO (ljutito): Niko nije i niko neće ni biti!

DRAGO (iznenađeno): Pa kako je to moguće? Zar niste svi jutros otišli pred općinu zbog toga?

ČIČA ZDRAVKO: Jesmo, i tamo smo se i našli. Mirsada sa onom Amerikankom što 'nabada' naš jezik, Hilmo u izglancanom mercedesu i ja...

ANA: U mantilu iz Amerike na plus 35 stepeni.

ČIČA ZDRAVKO (bijesno): Ako hoćete da pričam, ne prekidajte me!

DRAGO: Dobro, izvinjavamo se, nećemo više. Samo nastavi!

ČIČA ZDRAVKO: Znači ovako. Prvi je stigao Hilmo, a kako i ne bi kad je 'spržio' u onom svom autu i prekršio Bog zna koliko prometnih pravila! Mirsada i ja smo došli nekako u isto vrijeme, ali se ona nije odvajala od one svoje Amerikanke. Ona joj je k'o bila pravna zastupnica. Vidim ja tamo nikog ispred općine, pa se mislim možda smo mi uranili. Ali vidim prošlo podne već uveliko a niko se ne pojavljuje. Počelo me nešto 'kopkat' a vidim i Hilmu, uzvrtio se oko onog svog auta sve čekaš kad će mu i gume brisat početi! Hajd' šta ću, mislim se, ne isplati mi se više čekat, odoh ja probat ući u općinu, možda su već i unutra neki. Krenem ja, kad Hilmo viče: 'Gdje si kren'o, ne's unutra bez mene!' Hajd', mislim se, bolje i to nego da i dalje čekam, a i vruće mi baš nešto bilo.

ANA: Pa gdje neće biti vruće u tom mantilu! Pa to je za decembar!

ČIČA ZDRAVKO: (bijesno) Opet prekidanje!

ANA: Dobro, dobro, neću više!

DRAGO: Šta je dalje bilo?

ČIČA ZDRAVKO: Dalje, da, uđemo mi, kad tamo-nikog živog da vidiš. Krenem ja do prvih vrata da pokucam, kad Mirsada mi šapće: 'Nemoj ti, nek' pita gospođa Jones, ona ima iskustva u ovakvim

situacijama'. Ja još gora budala i pustim onu Amerikanku a ona na vrata bez kucanja i odmah pita: 'Gdje se održavala zbor građani?' Onaj je čovjek tamo gleda, gleda, pa mu ništa nije jasno. Čujem ja da je pita kakav zbor a ona opet: 'A gdje se održavala zbor građani? U koja hala ovdje?' Čovjek ustade, vidim ja, nije šala, ima pored sebe i čuvara, pa krenu prema njoj. 'Draga gospođo, nema ovdje nikakvog zbora građana. Čak se ništa ni ne dešava u općini, svi sastanci su već jučer održani. A ako vam treba 'hala', kako rekoste, to vam je niz hodnik pa prva vrata lijevo.' Joj, ja stojim, znoj me neki oblio, a ne znam da li bih se smijao ili bih plakao. Hilmo se nekako prvi snađe pa ga pita da li je jučer možda bio neki zbor građana koji je organizovala 'Stranka za bolje sutra' itd. Čovjek se samo ibreti kaže, nit' ta stranka postoji, nit' je šta organizovano. Vidim ja koliko je sati i lijepo se okrenem i preko vrata. Pa da ne bih dalje njihove gluposti slušao?!

DRAGO (pobjedonosno): Jesam li ja odmah rekao da je to neka šala?! Sigurno glupa dječija igra. Htjeli su malo da se zabave sa nama.

ANA: Baš tako, i meni je odmah bilo sumnjivo. Prvo što nikad za tu stranku nisam čula a...

DRAGO: (iznenađeno) Ma je li ono Hilmin auto 'šlepaju'?

ČIČA ZDRAVKO: Bogami je ono njegov mercedes, a vuče ga neki golf. Šta li je to bilo, da se nije pokvario na sred ulice?

ANA: Jedino je to moguće. Vidi, eno izlaze Hilmo i Mirsada iz kola. (viče) Mirsada, šta je to bilo, draga komšinice?

Pojava treća

(Ana, Drago, Čiča Zdravko, Mirsada, Hilmo)

MIRSADA (bijesno): Stao mu auto na sred ceste i ni pomaketa se ne može! Da ne naiđe ovaj čovjek s golfom mi bismo još na suncu se pržili! A jest ga i hvalio! Puna mu usta bila: 'Moj avto, moj avto'. Eto mu sad! Sad ga golf 'šlepa'!

HILMO: Daj ne pričaj gluposti, sve je bilo dobro dok nismo krenuli uzbrdo. E pa vidiš, ovo je gradski auto, namijenjen je za vožnju po ravnom terenu, a ne za ove brdsko-planinske predjele! Ko je tebi kriv što si se na selu rodila pa ne znaš ni šta je avto!

MIRSADA: Ma je li, ja se na selu rodila! A jesi mi opet ti građanin!

DRAGO: Daj ne svađajte se nego recite kako sve završi danas? Jeste li shvatili šta je bilo?

MIRSADA (bijesno): A šta će bit, još jedna igra! Najlakše se igrat sa poštenim svijetom! Stavili lijepo oglas da ga svi vide, ja svima lijepo razglasila...

ANA (za sebe): Ma naravno, svima.

MIRSADA (nastavlja dalje): Ali ništa! Neko se samo igrao s nama! Rekla mi je gospođa Jones da se takve stvari dešavaju i u Americi ali su tamo zakonom kažnjive! A pogledaj ovdje! Ko će meni platiti ovo što sam ja brinula o svemu, što sam čak stranu zastupnicu našla i morala joj dobro platiti za njen rad bez obzira što je bio džaba?! Ko, ko?!

HILMO: (ironično) Pa ko te naćera da strankinju angažiraš?! Još nam ni jezika ne zna! (Smije se)

MIRSADA: (bijesno) Daj ti šuti, kol'ko si taj auto hvalio eto ni on ti ne valja!

HILMO: Ma nećeš ti tu meni...

DRAGO: (pomirljivo) Ma znate šta, najbolje će biti da mi zaboravimo na sve ovo! Hajde da svi zajedno odmorimo uz jednu kaficu i sve lijepo zaboravimo. Ma nisu te gluposti više za nas!

HILMO: Jest, eto, baš si u pravu. Hajmo negdje da se odmorimo, eto možemo i kod mene, napraviti ću nam ja pravu bosansku!

MIRSADA: Samo ako kocke imaš, ja bez kocke ne znam pit!

HILMO: Ma naći ću ja za tebe, kono draga, sve!

DRAGO: Ko ono dolazi? Koliko ja vidim, ono je auto veterinarske inspekcije.

ANA: Ne znam, evo jedan nam upravo prilazi. Šta li hoće!

Pojava četvrta

(već prisutni, inspektor)

NEPOZNATI ČOVJEK: Dobar dan, gospodo! Ja sam inspektor iz Veterinarskog zavoda. Jučer smo dobili dojavu da je ovdje u dvorištu zakopan leš mačka koji je uginuo od opasne zarazne bolesti. Došao sam da provjerim slučaj i da, ako je potrebno, odnesem uzorke na analizu u naš laboratorij.

DRAGO (drhtavim glasom): Ma kakva zaraza, kakva priča i otkud nekom pravo da širi takve dezinformacije. A Bugi nije čak ni zakopan ovdje i, i... (bijesno prema Čiča Zdravki) Čiča, ovo je tvoje maslo, ovo si samo ti mogao uraditi!

ČIČA ZDRAVKO: (plašljivo) Vidite, gospodo, eto, izgleda da kafa nije baš najbolje rješenje, znate, na ovoj vrućini, ovaj, eto, idem ja kući da odmorim. Naporan dan je bio. Ne znam ja ništa o ovom, a i ovog gospodina, to jeste, Vas, dotični, u odijelu, prvi put vidim i čujem i stvarno ne znam šta... Jao evo opet me probada kraj srca, jao, Bože, umrijet ću... odlazim... Ako se više ne vidimo, drage komšije, ne zamjerite... Prijatno!

DRAGO (bijesno): Ma gdje ćeš sada lopove jedan dolazi ovamo da ti ja kažem! Kome ćeš ti inspekciju zvati, ti jedan obični hipohondrijski... (ostatak se gubi)

INSPEKTOR: A ko će meni platiti ovaj dolazak?

MIRSADA: (ironično) Znam ja jednu gospođu Jones, zašto se njoj ne obratiš?!

INSPEKTOR: (začudo) Zaista, ljudi, pa što sam ja dolazio?!

HILMO: A jesi li ti, inspektor, za jednu pravu bosansku kahvicu? Evo vidiš, kad si već ovdje, ha'mo do mene, mogu ti svašta ispričat...

INSPEKTOR: Ma ljudi, ja sam Vam na radnom mjestu, ne mogu ja to tek tako...

HILMO: Hajde, hajde, jedna kahvica nikog nije usporila... A da vidiš tek moj avto! Takvog nema nigdje!

INSPEKTOR: (pomirljivo) Pa eto, mogla bi jedna kafica, samo jača malo... Na ovoj vrućini...

HILMO: Bit će prava crna, najjača! To samo ja znam napraviti! I da ti još ispričam, kako sam ja u Njemačkoj radio godinama! Ih, moj herr inspektor, da ti samo znaš... *Glaublich*... (ostatak se gubi)

MIRSADA: (ironično) Zašto mi se čini da smo opet na početku?!

EPILOG

PISMO JEDNOG STUDENTA

STUDENT (piše pismo i naglas ponavlja riječi, polako i u tišini):

Voljena moja Liz,

Već sam tri mjeseca u ovoj dalekoj stranoj zemlji, tako usamljen i tužan bez tebe. Ponekad se osjećam strašno i poželim biti s tobom, slušati tvoj glas i čuti tvoj smijeh. Moja je gazdarica prijatna žena, hoću reći, prilično prijatna. Zove se Ana, kao što sam ti već pisao i jako je znatiželjna, što joj je i vrlina, a i mana. Ponekad ne mogu da pišem i radim jer mi stalno dolazi i pita me želim li nešto. Treba li mi nešto. Hoću li još kafe. Bosanci bi bili mnogo prijatniji kada ne bi toliko pitali. I pili toliko kafe! Da samo znaš kako mi nedostaje onaj naš čaj sa mlijekom u pet dok sitna kišica pada i osvježava. Vrućine su ovdje nepodnošljive. Već sedam dana nije pala ni kap kiše i ja se pitam kako ovi ljudi izdrže. Ovakva klima me čini razdražljivim, nemirnim, ne mogu da se nosim sa problemima i sa poslom...

Ni sam ne znam zašto sam odabrao da baš u Bosni radim magistarski. Postoji nešto što me ipak vuče ovoj zemlji, možda moji davni korijeni. Možda ona požutjela fotografija mog pradjeda, rođenog

Bosanca... Ne znam... Ima nešto u ovoj zemlji, u ovim ljudima... Nešto nedokučivo, što možeš osjetiti tek kada si im blizu, kada živiš s njima.

Sinoć sam opet imao nesanicu. Ovaj put ne zbog vrućine. Nešto se čudno dešavalo jučer. Izgledalo je kao da je cijela zgrada na nogama. Čuo sam neke glasove u hodniku, ali još uvijek slabo razumijem njihov jezik. Znam samo da su se spremali na neki zbor gdje će izabrati predsjednika kućnog savjeta. Nešto poput čuvara kod nas, valjda. Čudni su to ljudi. U početku se svi ponašaju kao da im nije stalo, a zapravo svi žarko žele vlast. Pa i takvu. Oni su ovdje gladni vlasti, jer misle da im ona daje moć da upravljaju drugim ljudima. I određuju tuđe živote. I spremni su na mnogo toga da postignu cilj. Spremni su varati, obmanjivati i podvaljivati jedni drugima, a onda opet sve to nekako brzo zaboraviti. Ili se bar potruditi da izgleda kao da su zaboravili. Svaki je čovjek ovdje vulkan, nikad ne znaš kada će doći do erupcije. Njihova sjećanja su njihova magma i lava, i spremni su na sve da ih potisnu duboko u sebi i čuvaju za pravi trenutak. A taj pravi trenutak gotovo da nikada i nije pravi, to je samo momenat u kojem su oni najranjiviji. Mnoge su njihove tragedije zapravo posljedice njihove prevelike ranjivosti i pogrešnog trenutka. Možda čak i ova posljednja. Ali to je još uvijek moja nedovršena priča. Ne znam šta im se dogodilo jučer i kako je sve završilo, ali izgleda da nisu zadovoljni. Zadovoljstvo se ovdje jako dobro primijeti, vjeruj mi. Znaju biti užasno slabi glumci, ali i veliki prevaranti, kada im je to potrebno. Najčudnije od svega je što me neki čovjek (predstavio se kao veterinarski inspektor) pitao da li znam nešto o mrtvom mačku sahranjenom u dvorištu. To je još jedna odlika ovih ljudi. U jednom trenutku im se desi toliko različitih stvari i oni su u stanju da nađu vezu među njima čak i ako ona ne postoji. Jednostavno, ovi ljudi vole da se sve dešava s nekim razlogom, da sve ima svoju svrhu i cilj. Ma koliko se trudio, nisam odgonetnuo vezu između zbora građana i zaraženog mačka, ali možda je isuviše rano za to. Očekujem previše od sebe, a još je rano za mnoge stvari. Ovdje se život ne odvija po jednoj formuli, koju možeš lako da pronikneš, nego po mnogo njih, i svaka porodica, svako dijete ima svoju ličnu, malu formulu.

Ako si ovdje isuviše pošten, mogu te sustići dvije stvari: divljenje i ismijavanje. Oni koji ti se dive, ili su i sami zalutali na mračnu Danteovsku stazu pa sada traže način da dođu na pravi put, ili im je divljenje smo jedan od faktora u formuli koji nekako moraju da ispune. Ismijavaju te opet oni isti koji su zakoračili na mračnu stazu ali ne žele natrag, bar ne dok ne vide i njene čari. I takvih je mnogo i svi zajedno lutaju u svom sopstvenom mraku neznanja i osвете. Mnogi ljudi ovdje, Liz, žive da bi se osvetili. I ti su najopasniji.

Ne mogu reći da ovdje ne vole strance. Ali ni da ih vole. Valjda to zavisi od stepena u kojem se nalazi njihova lava i magma. Ali znam zasigurno da mnoge ismijavaju. Žestoko ismijavaju. Stranac toga nije ni svjestan, jedino ako se, poput mene, nije udubio u njihove čudne životne formule. Ne postoji niko i

ništa što može pomutiti njihov mir, njihov vulkanski mir, a proći nekažnjeno. Jer ovo su ljudi koji pamte, čak i najmanje sitnice.

Tako bih volio biti sa tobom, ali još je rano za to. Izgleda da je pradjedov glas u meni uspio razviti i moju ličnu formulu, pa se ne namjeravam vratiti dok je ne odgonetnem. Ponekad, dok pišem dnevnik i zabilješke, osjetim njegov pogled. Kao da mi se smiješi preko one čudne šoljice iz koje ovdje piju kafu i koju zovu findžan. I doziva me... Da ostanem još malo...

Najdraža moja, ti si mi sve na svijetu! Nedostaješ mi ti, nedostaje mi naš Piccadilly! Ali ipak ću ostati još malo u Bosni.

Zauvijek tvoj,

George

P.S. Jutros sam čuo kako djeca iz susjedne zgrade pričaju da su smislila dobru zamku za moje domaćine. Napisali su im nekakav oglas o izboru predsjednika kućnog savjeta, pozvali ih u općinu i predstavili se kao neka 'Stranka za bolju budućnost', ili tako nešto. Nisam ih baš najbolje razumio. Kažu da ih je četvero došlo pred općinu. A djeca su ih promatrala sa strane i smijala se. Najviše im je pomogao mali Zlatko, sin moje prve komšinice. Meni se uvijek činio kao dobro dijete, ali kod njih ni sa djecom ne možeš biti siguran. Zaista čudni ljudi! Zbunjuju čak i jedni druge, i najbliže komšije da bi umirili erupcije svog vlastitog vulkana. Svoje savjesti. Nadam se da ćeš me razumjeti. Nešto čudno mi se događa. Osjećam da počinjem razmišljati na bosanski način.